

Teorijske osnove metodike nastave istorije

(vježbe – 3-4 čas)

Filozofski fakultet – Nikšić
Studijski program: Istorija
Godina studija: Specijalistička (IV godina)

ISTORIJSKA SVIJEST

Sait Š. ŠABOTIĆ

Šta je SVIJEST?

- ❑ Svijest je najviša, integrativna psihička funkcija.
- ❑ Obezbeđuje jedinstvo funkcionisanja ostalih psihičkih funkcija i registruje odvijanje čovjekovog psihičkog života u cjelini (**integrativna uloga**)
- ❑ Svijest se može odrediti kao cjelina trenutnog duševnog života.
- ❑ Svijest ima 2 konstitutivna elementa:
  - ❑ budnost i
  - ❑ aktuelni sadržaj svesti.

SVIJEST

Klinička definicija pojma svijesti

- Svijest je sposobnost davanja tačnih podataka o sebi, o drugim ljudima u okruženju, o vremenu i prostoru.
- U tom smislu procjenjuje se:
  - Orijehtacija osobe prema samoj sebi (autopsihička orijentacija)
  - Orijehtacija prema drugima (alopsihička orijentacija)
  - Orijehtacija u vremenu (temporalna orijentacija)
  - Orijehtacija u prostoru (spacijalna orijentacija)
- Svaki nastavnik na umu mora imati da učenicima treba da daje tačne podatke (

SVIJEST (Jaspers)

□ Svijest, prema njemačko-švajcarskom psihijatru i filozofu Karlu Jaspersu (1883-1969), uključuje tri bitna momenta:

1. Realna prisnost doživljavanja (nasuprot spoljašnjih zbivanja)

2. Rascjep, razdvajanje subjekt - objekt (subjekt je misaono usmjeren na predmete koje opaža, predstavlja, zamišlja)
- intencionalnost

3. Svijest o samom sebi (samosvijest)

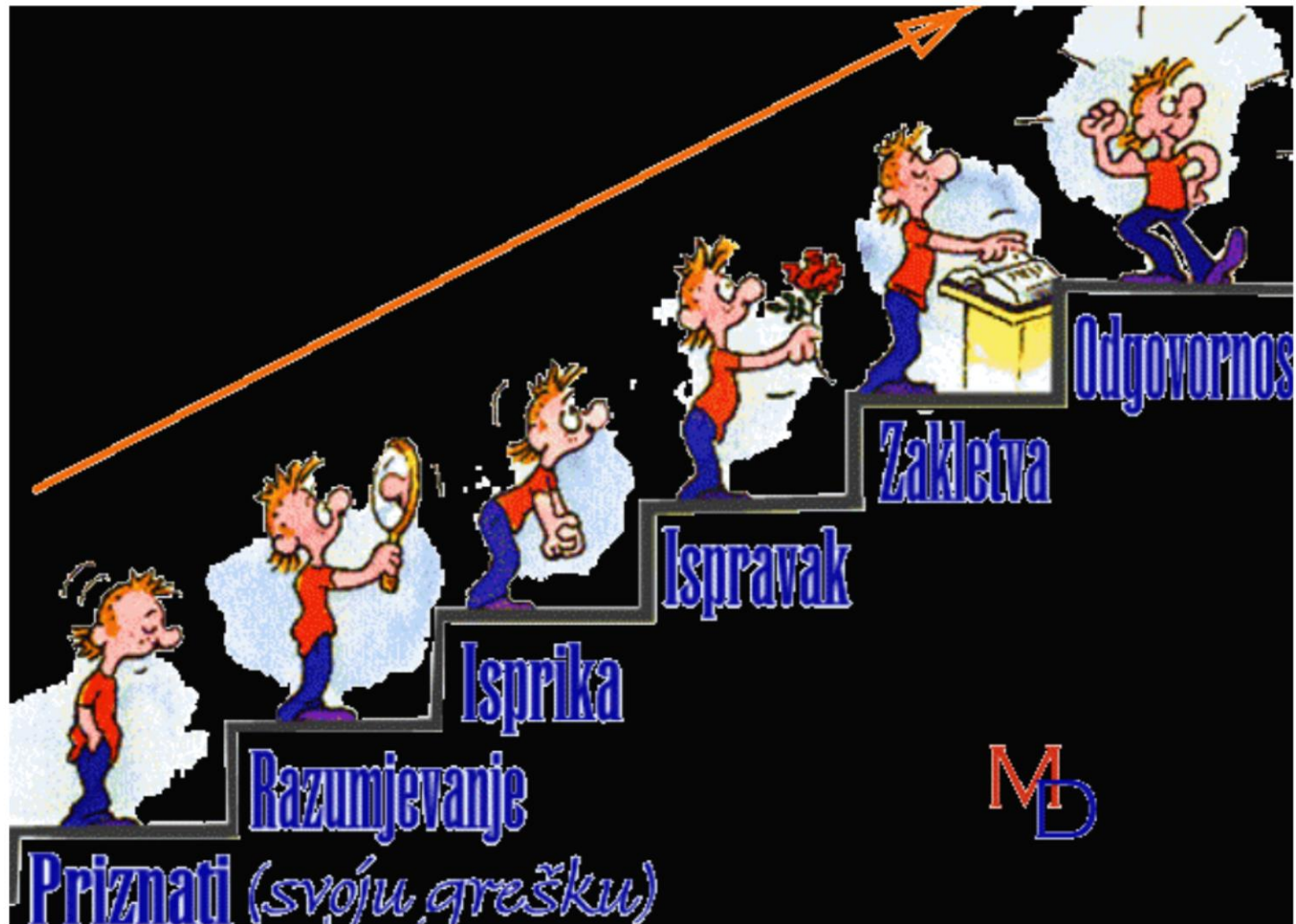
Svijest i nastava/ nastavnici – nastavni proces

- ❑ Svaki nastavnik na umu mora imati da učenicima treba da daje tačne podatke (naravno, može se postaviti pitanje šta su tačni podaci), tj. istoriografski verifikovane i referentne podatke, tamo gdje su oni potpuno “čisti”, odnosno da ponudi više odgovora tamo gdje se istorijske istine razlikuju, odnosno da **ima profesionalan stav** kada se radi o tzv. “kontradiktornim temama”
- ❑ U tijesnoj vezi sa “autosviješću” je i odgovornost (prema sebi i prema drugima), a prije svega samoodgovornost

ODGOVORNOST

Konfiguracija ODGOVORNOSTI

Z A D A T A K?

**□ Moja lična odgovornost u
budućem pozivu nastavnika?**

Kako definišemo ISTORIJSKU SVIJEST?

- Istorijska svijest je sjećanje na čovjekovu prošlost, svijest o prošlosti i njenom trajanju do sadašnjice.**

Da li pored ISTORIJSKE postoje i neke druge vrste svijesti?

- Postoji svijest formirana na emocijama (više tvrđenje nego znanje, radije zamišlja ono što želi, ne prihvata sumnju i mogućnost drugačijeg objašnjenja. Rado biva neistorična).
- Takvu vrstu svijesti nazivamo **PARALELNOM ISTORIJSKOM SVIJEŠĆU!** Andrej Mitrović u delu raspravljajući sa Klio razlikuje 5 osnovnih oblika društvene uloge istorijske svesti a to su :

ISTORIJSKA SVIJEŠT (2)

- Istorija zasnovana na razumu oslanja se na znanja ispituje povezanost i uslovljenost događaja, vrednosno je objektivnija i manje angažovana.**
- Ovakva svijest nije sazdana od tvrdnji, već od saznanja o činjenicama. Ona dozvoljava sumnju u ono što se tvrdi, traži dokaze za i protiv, nema unaprijed određen zaključak, prihvata mogućnost promjene. Ona je zasnovana na osnovu izvora.**

UTICAJ DRUŠTVENIH FAKTORA NA ISTORIJSKU SVIJEST

◎ **Uticaji društvenih faktora na uobličavanje historijske svijesti su dvojaki:**

- 1. da se istorija prikazuje kako je nekome korisno i**
- 2. stvarni društveni naponi da se sazna istina.**

UTICAJ DRUŠTVENIH FAKTORA NA ISTORIJSKU SVIJEST

KAKVO JE STANJE U STVARNOSTI?

- ◉ U školama se istorija predaje u formi “istina” koje treba usvojiti i znati, a ne u formi sadržaja o kojima treba razmišljati i voditi dijalog.
- ◉ Učenici nemaju uticaja na to da li hoće ili neće izučavati nastavni predmet Istorija,
- ◉ Učenici ne odlučuju o izboru nastavnika koji će im predavati taj nastavni predmet,
- ◉ Učenici nemaju uticaj na stvaranje udžbenika i uopšte na izbor udžbenika istorije iz koga će izučavati nastavne sadržaje...

ŠTA JOŠ UTIČE NA FORMIRANJE SVIJESTI UČENIKA O PROŠLOSTI?

- ◎ Pored škole, za djecu su izvori historijskih znanja i porodica, vjerske ustanove, sredstva informisanja, književna djela, javni nastupi značajnih ličnosti, društvene mreže, okruženje...

KAKVA JE ULOGA ISTORIJSKE SVIJESTI?

□ Istoričar Andrej Mitrović u djelu “Raspravljanje sa Klio”, razlikuje 5 osnovnih oblika društvene uloge istorijske svijesti a to su:

1. Poučna
2. Samoodređujuća
3. Ideološka
4. Politčka
5. Kulturna

ZAŠTO JE VAŽNA ISTORIJSKA SVIJEŠT?

- ⦿ Istorijška svijest povećava kulturu ljudi, doprinosi boljem razumijevanju savremenosti i pruža pouzdano opšte obrazovanje, koje može biti korisno kod umnih opredjeljivanja i angažovanja.

**HVALA NA PAŽNJI I
RAZUMIJEVANJU!**

sabos@t-com.me